

Slusarchuk V., Iedynak G. Physical education of future woman-officers of the state border service for formation of readiness to physical self-development at academy education as a pedagogical problem. *Journal of Education, Health and Sport*. 2015;5(7):690-698. ISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2539671>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/6475>

Deklaracja.

Specyfika i zawartość merytoryczna czasopisma nie ulega zmianie.
Zgodnie z informacją MNiSW z dnia 2 czerwca 2014 r., że w roku 2014 nie będzie przeprowadzana ocena czasopism naukowych; czasopismo o zmienionym tytule otrzymuje tyle samo punktów co na wykazie czasopism naukowych z dnia 31 grudnia 2014 r.

The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education of Poland parametric evaluation. Part B item 1089. (31.12.2014).

© The Author (s) 2015;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland and Radom University in Radom, Poland Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited. The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.
Received: 20.06.2015. Revised 15.07.2015. Accepted: 25.07.2015.

PHYSICAL EDUCATION OF FUTURE WOMAN-OFFICERS OF THE STATE BORDER SERVICE FOR FORMATION OF READINESS TO PHYSICAL SELF- DEVELOPMENT AT ACADEMY EDUCATION AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

V. Slusarchuk¹, G. Iedynak²

¹Kremenets Taras Shevchenko Regional humanitarian-pedagogical institute, Ukraine

²Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University, Ukraine

Abstract

The article analyses the information of documentary materials and scientific literature related to the state of development of problem of physical education of female students studying in higher military educational institutions of the State Border Guard Service. There is established the availability of some data about peculiarities of physical education of future military female officers. One of the main conclusions of such studies is the need for differentiation of the content of physical education on the basis of sex. According to this, we note lack of research aimed at development of effective approaches for formation and implementation of content of physical education for female students who study in institutions of higher education of the State Border Guard Service. Implementation of such innovations will enhance the effectiveness of educational process for formation readiness of future female officers to carry out professional activities.

Keywords: physical education, cadets-girls, higher educational institution, border guard service.

Wychowanie fizyczne przyszłych funkcjonariuszy Państwowej Straży Granicznej w kształtowaniu gotowości do samodoskonalenia podczas studiów w akademii jako problem pedagogiczny

V. Sliusarchuk, G. Iedynak

Adnotacja

Analizowali informacje i dokumenty istotny literatury naukowej związanej ze stanem problemu wychowania fizycznego studentek studiujących w uczelniach wojskowych Służby Granicznej. Ustalono dostępność poszczególnych danych na temat specyfiki wychowania fizycznego przyszłych oficerów płci żeńskiej. Jednym z głównych wniosków z takich badań jest potrzeba zróżnicowania treści wychowania fizycznego na podstawie płci. W związku z wyraźnym brakiem badań mających na celu opracowanie skutecznych podejść do rozwoju i realizacji treści wychowania fizycznego studentek uczących się w szkołach wyższych Służby Granicznej. Wdrożenie takiego rozwoju poprawi efektywność procesu edukacyjnego w kształtowaniu gotowości przyszłych oficerów do angażowania się w działalność zawodową.

Słowa kluczowe: wychowanie fizyczne, kadeci-dziewczęta, instytucje szkolnictwa wyższego, usługi pogranicza.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФЦЕРІВ-ЖІНОК ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ У ФОРМУВАННІ ГОТОВНОСТІ ДО ФІЗИЧНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В АКАДЕМІЇ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

В. Слюсарчук¹, Г. Єдинак²

¹Кременецький обласний гуманітарно-педагогічний інститут ім. Тараса Шевченка

²Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Анотація

Проаналізовано інформацію документальних матеріалів і наукової літератури, пов'язану зі станом розробленості проблеми фізичного виховання курсантів жіночої статі, які навчаються в закладах вищої військової освіти державної прикордонної служби. Встановлено наявність поодиноких даних про особливості фізичного

виховання майбутніх військових офіцерів жіночої статі. Один із основних висновків таких досліджень – необхідність диференціації змісту фізичного виховання за ознакою статі. З урахуванням цього відзначили відсутність досліджень, спрямованих на розроблення ефективних підходів до формування і реалізації змісту фізичного виховання курсантів жіночої статі, які навчаються в закладах вищої освіти державної прикордонної служби. Упровадження таких розробок сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу в формуванні готовності майбутніх офіцерів жіночої статі до здійснення професійної діяльності.

Ключові слова: фізичне виховання, курсанти-дівчата, заклад вищої освіти, прикордонна служба.

Постановка проблеми. Для сучасного етапу характерне стрімке збільшення кількості осіб жіночої статі, які є військовослужбовцями Збройних Сил України, Державної прикордонної служби України, інших силових і правоохоронних структур. Як зазначає О. В. Селіванова [24], за інформацією Міністерства оборони України кількість офіцерів жіночої статі у період 1995-2004 роки зросла з 8,5 % до 31,4 %. У 2006 році в Державній прикордонній службі України було задіяно 308 офіцерів жіночої статі, що становить 4,7 % від загальної кількості всіх офіцерів.

Зазначене свідчить про оволодіння відносно новим для дівчат фахом, яким є офіцер прикордонної служби. У зв'язку з цим актуалізуються проблеми, пов'язані з урахуванням особливостей, від яких залежить ефективність професійної діяльності жінок в означеній державній структурі.

Роботу виконано згідно плану науково-дослідної роботи на 2015-2019 роки проблемної лабораторії «Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за темою «Програмування профілактично-оздоровчих і розвивальних технологій фізичної культури для дітей та студентської молоді».

Методи та організація дослідження. Мета проведеного дослідження полягала у вивченні за даними літературних джерел стану розв'язання наукової проблеми, пов'язаної з розробленістю теоретичних і методичних засад фізичного виховання майбутніх офіцерів жіночої статі Державної прикордонної служби. Досягали такої мети використанням комплексу адекватних загальнонаукових методів дослідження, зокрема аналізу, систематизації й узагальнення документальних матеріалів, спеціальної наукової і методичної літератури [27].

Результати дослідження. Фізичне виховання дотепер залишається одним із провідних чинників у підготовці майбутніх офіцерів до виконання професійного обов'язку взагалі та поставлених завдань зокрема [1; 4; 6; 10; 14; 18].

Аналіз досліджень, спрямованих на підготовку майбутніх офіцерів жіночої статі до професійної діяльності за допомогою форм, засобів і методів фізичного виховання, відзначається поодиноким характером [8]. Щодо досліджень, спрямованих на вирішення таких завдань під час підготовки майбутніх офіцерів жіночої статі до здійснення прикордонної служби, то вони практично відсутні.

З наявних відзначаємо дослідження І. О. Грязнова [7], спрямоване на індивідуалізацію виховної роботи командирів підрозділів прикордонної служби. Зокрема, цим автором розроблено відповідну методичку, основними складовими якої є: вивчення психологічних властивостей кожного підлеглого; педагогічно доцільний вплив на такі властивості в процесі навчання; коригування змісту індивідуальної виховної роботи під час її реалізації; прогнозування і профілактика відхилень поведінки підлеглого; оцінювання стану реалізації індивідуальної виховної роботи офіцером прикордонної служби.

Дослідженням О. В. Селіванової [24] були визначені організаційно-педагогічні умови формування професійної готовності курсантів-дівчат до професійної діяльності в Державній прикордонній службі України. Таким умовами були: забезпечення початкового статутного навчання і виховання курсантів-дівчат; розвиток військово-професійного стилю спілкування, спрямованого на роботу в різностатевих колективах під керівництвом командира жіночої статі; диференційований підхід до формування дівочих навчальних груп; удосконалення індивідуальної професійної підготовки командного та науково-педагогічного складу чоловічої статі щодо роботи з курсантами-дівчатами.

Водночас зазначається [25], що накопичені документальні дані за період підготовки курсантів-дівчат до професійної діяльності в прикордонній службі свідчать про існуючі суперечності, зокрема між: наявністю у прикордонній службі військовослужбовців-жінок та чинною системою формування професійної готовності курсантів до такої служби; відсутністю в чинній програмі професійної підготовки командирів та викладачів чоловічої статі питань щодо особливостей роботи з курсантами жіночої статі; фізіологічними особливостями таких курсантів й організацією повсякденної службової діяльності; змістом психолого-педагогічної підготовки та необхідністю формування готовності до службової діяльності у

різноставних колективах. Проведеним формувальним експериментом було встановлено вищу ефективність одноставних груп у вирішенні завдання з формування професійної готовності до прикордонної служби в курсантів-дівчат, аніж у різноставних.

Дослідженням О. М. Боярчука [3] обґрунтовано ефективність програми вдосконалення фізичної підготовленості та рухової активності військовослужбовців-жінок у різних умовах військово-професійної діяльності під час навчання у закладі вищої військової освіти. Сутність такої програми полягає у комплексному застосуванні фізичних вправ загальнофізичної, спеціальної, профілактичної спрямованості для розвитку й підтримання на досягнутому рівні основних фізичних і спеціальних якостей, а також рухових навичок і функціональних можливостей систем організму.

У ході іншого дослідження [8] було встановлено, що однією з причин недостатньої фізичної підготовленості майбутніх офіцерів жіночої статі на етапах навчання у закладі вищої військової освіти є низька мотивація до такої діяльності. Зазначене відповідає загальній тенденції в означеному напрямі, що характерна для інших категорій студентської молоді жіночої статі [9; 11; 28-30]. Крім цього, мотивація є провідним чинником та механізмом управління підрозділом з охорони державного кордону [12].

Відзначаємо також наявність програми фізичної підготовки майбутніх офіцерів на етапах навчання у вищому військовому закладі освіти [8]. Її основними складовими є: етапи (адаптації – 1-2 роки навчання, професійно-прикладної фізичної підготовки – 3-4 роки, вдосконалення функціональної підготовленості – 5 рік); завдання; засоби; параметри навантажень. Тут необхідно відзначити, що основними засобами на першому етапі є циклічні вправи в аеробному режимі, спортивні ігри, гімнастичні вправи та силової спрямованості. На другому етапі склад засобів для жінок передбачає вправи з «Настанови з фізичної підготовки», вправи у складі підрозділу, прикладного спрямування. На останньому етапі ефективними є вправи кросфіту, фітнесу, пілатесу.

Проте, зазначена програма та деякі інші рекомендації з фізичної підготовки курсантів жіночої статі [3; 20; 22; 23] орієнтовані на підготовку майбутніх офіцерів Збройних Сил України.

Що стосується майбутніх офіцерів жіночої статі, професійна діяльність яких пов'язана з прикордонною службою, то тут рекомендації з їх фізичної підготовки практично відсутні. З наявних можна виокремити тільки деякі теоретико-методичні аспекти означеної підготовки, але без урахування статі курсантів [15-17; 21], у тому

числі з акцентом: на психофізичну готовність [2]; на формування свідомої позиції щодо самостійного здійснення систематичної фізичної активності [5]; до самопізнання в процесі фізичної підготовки [26]; надання останній професійно-особистісної спрямованості [13]; використанні фізичної підготовки для розвитку професійної компетентності майбутніх магістрів управління органами охорони державного кордону [19].

При цьому відзначаємо, що в «Робочій програмі навчальної дисципліни «Фізичне виховання, особиста безпека та застосування сили» [21] питанню фізичної підготовки курсантів жіночої статі не приділено належної уваги. Водночас нерозробленими залишаються питання підготовки учнівської молоді до професії військового.

Висновки

1. На сучасному етапі існують певні доробки з фізичного виховання майбутніх офіцерів жіночої статі Збройних Сил України, одна з провідних ідей яких – необхідність диференціації змісту цього процесу за ознакою статі.

2. Результат вивчення літературних джерел у питанні стану розробленості проблеми, пов'язаної з фізичним виховання курсантів жіночої статі, які навчаються в закладах вищої військової освіти державної прикордонної служби, свідчить про нагальну потребу в дослідженнях, пов'язаних із підходами до формування і реалізації змісту фізичного виховання таких курсантів на етапах навчання в означених закладах.

Подальші дослідження необхідно спрямувати на одержання даних про ефективність чинних організації та змісту фізичного виховання курсантів жіночої статі закладу вищої військової освіти прикордонної служби у вирішенні поставлених завдань.

Література:

1. Авторські педагогічні технології в освітньо-виховному середовищі вищої школи: колективна монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 180 с.

2. Багас О. П. Підвищення психофізичної готовності курсантів до майбутньої службової діяльності у Прикордонних військах України: дис... канд. пед. наук: 20.02.02. Нац. академія Держ. прикордон. служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2000. 188 с.

3. Боярчук О. М. Фізична підготовка жіночого контингенту Збройних сил України в системі професійної діяльності: автореф. дис... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02. Львівський держ. ун-т фіз. культури. Львів, 2010. 20 с.

4. Військове виховання: історія, теорія та методика: навч. посібник. За ред. В. В. Ягупова. Київ: Вища школа, 2002. 569 с.

5. Гнидюк О. П. Педагогічні умови підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до фізичного самовдосконалення: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Нац. академія Держ. прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2015. 20 с.

6. Грибан Г. П. Вплив фізичних вправ на розумову та інтелектуальну діяльність студентів: навч. посібник. Житомир: Вид-во «Рута», 2008. 122 с.

7. Грязнов І. О. Удосконалення індивідуальної виховної роботи командирів підрозділів Прикордонних військ України: автореф. дис... канд пед. наук: 20.02.02. Академія Держ. прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. Хмельницький, 1998. 18 с.

8. Демків А. С., Лойко О. М. Етапи формування спеціалістів з фізичної підготовки для армії. Молода спортивна наука України. 2012. Вип. 16, Т. 4. С. 28-34.

9. Єдинак Г. А. Деякі теоретико-методичні аспекти посилення мотивації студентів до систематичної фізичної активності оздоровчої спрямованості. Вісник Чернігівського нац. пед. у-ту імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2014. Вип. 118, Т. 3. С. 109-114.

10. Єдинак Г. А., Приступа Є. Н. До питання про вдосконалення системи оцінювання фізичної підготовленості військовослужбовців Збройних Сил України. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2012. № 4 (20). С. 276-280.

11. Єдинак Г. А. Деякі теоретико-методичні аспекти посилення мотивації студентів до систематичної фізичної активності оздоровчої спрямованості. Вісник Чернігівського нац. пед. у-ту імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2014. Вип. 118, Т. 3. С. 109-114.

12. Магась Г. А. Мотивація як механізм управління персоналом у сфері охорони державного кордону: дис... канд. наук з держ. управління: 21.07.05. Нац. акад. державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2014. 258 с.

13. Маріонда І. І. Професійно-особистісна фізична підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Нац. академія Держ.

прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2011. 20 с.

14. Мельніков А. В. Фізична підготовленість як фактор впливу на професійну придатність майбутніх офіцерів–прикордонників. Науковий вісник Чернівецького у-ту. Серія: Педагогіка та психологія. 2015. Вип. 747. С. 109-114.

15. Мельніков А. В., Слівінський О. Я. Фізичне виховання як засіб професійного навчання слухачів вищих навчальних закладів. Зб. наук. пр. Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. 2012. № 63. С. 74-77.

16. Мельніков А. В. Психолого-педагогічні засади компетенції керівників структурних підрозділів органів охорони державного кордону. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2015. Вип. 3. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2015_3_11.pdf

17. Методичні рекомендації голові Державної екзаменаційної комісії вищого військового навчального закладу Міністерства оборони України. Київ: МО України, ГУВО, 1999. 20 с.

18. Магльований А., Петрук А., Лесько О., Кожух Н. Фізична підготовка в системі формування військових фахівців провідних іноземних армій [Електронний ресурс]. Спортивна наука України. 2015. № 5. С. 16-20. – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/349/338>

19. Мішенюк Р. М. Розвиток професійної компетентності майбутніх магістрів управління органами охорони державного кордону у процесі фізичної підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Нац. акад. Державної прикордон. служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2015. 20 с.

20. Особливості фізичної підготовки військовослужбовців-жінок: навч.-метод. посібник. За ред. Л. М. Кізло, І. А. Боринського, С. В. Романчука. Київ: УФП ЗСУ, 2008. 136 с.

21. Робоча програма навчальної дисципліни «Фізичне виховання, особиста безпека та застосування сили» для курсантів НАДПСУ імені Богдана Хмельницького. Хмельницький: НАДПСУ, 2013. 47 с.

22. Романчук С. В., Боярчук О. М. Фізична підготовка жіночого контингенту Збройних Сил України в системі професійної діяльності: навч. метод. посібник. Житомир: ЖВІ НАУ, 2009. 160 с.

23. Романчук С. Методична підготовленість командирів підрозділів щодо організації фізичної підготовки курсантів військових навчальних закладів. Молода спортивна наука України. 2009. Вип. 13, Т. 4. 216 с.

24. Селіванова О. В. Формування професійної готовності курсантів-дівчат до прикордонної служби: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Національна академія держ. прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2006. 196 с.

25. Селіванова О. В. Експериментальне обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування професійної готовності курсантів-дівчат. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2006. № 6. С. 94-98.

26. Сивохоп Е. М. Формування готовності до самопізнання майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фізичної підготовки: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Нац. академія Держ. прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2010. 20 с.

27. Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті: навч. посібник. 2-е вид., стереот. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2013. 280 с.

28. Grygus I., Kuczer T. Optymalizacja sprawności fizycznej studentów z różnymi rodzajami autonomicznego układu nerwowego. Journal of Health Sciences. 2013; 3(10),583–604.

29. Grygus I., Jewtuch M. Wpływ zaproponowanej metodyki wychowania fizycznego na stan funkcjonalny studentów. Journal of Health Sciences. 2013; 3(9), 417-426.

30. Moshynsky V., Mykhaylova N., Grygus I. Podwyższony poziom zdrowia przez stosowanie się do zdrowego stylu życia./ Journal of Health Sciences. 2013; 3 (10): 123-132.